

**KWALITEITS
INSTITUUT
NEDERLANDSE
GEMEENTEN**

Baseline Informatiehuishouding Gemeenten

Managementsamenvatting

Bijdragen

De hieronder genoemde personen hebben in samenwerking met KING bijgedragen aan de totstandkoming van de Baseline Informatiehuishouding Gemeenten versie 1.0.

- Raymond Alexander, gemeente 's-Hertogenbosch
- Josje Everse, gemeente Rotterdam
- Marco Klerks, gemeente 's-Hertogenbosch
- Frans Smit, gemeente Almere
- Jinne Stienstra, gemeente Rijssen-Holten
- Gert Zwagerman, gemeente Amsterdam
- Roland Bisscheroux, Noord-Hollandsarchief
- Tjerk van Dijk, SOD Opleidingen
- Ruud Tempels, DocFactory
- VNG adviescommissie archieven

Auteur: KING
Datum: 31 januari 2012
Versie: 1.0a

Managementsamenvatting

Wat

De Baseline Informatiehuishouding Gemeenten is beoogd als het algemene, voor alle gemeenten en voor alle onderdelen van de gemeente - ook samenwerkingsverbanden en uitvoerende diensten - geldende normenkader voor informatiebeheer, dat de toegankelijkheid en betrouwbaarheid van overheidsinformatie bevordert. Het is een overzicht van bestaande kaders op dit gebied en geeft aan hoe die ingezet kunnen worden:

- Bij het meten en sturen van de kwaliteit van de informatiehuishouding;
- Bij de inrichting en verbetering van de informatiehuishouding;
- Bij de digitalisering van bedrijfsprocessen;
- Als toetsingskader voor de gemeentelijke auditdiensten.

Doelstelling is dat de Baseline een plek krijgt binnen het de 'productfamilie' van GEMMA en dat op die wijze signalen vanuit andere GEMMA producten mede bepalend zijn voor de doorontwikkeling en het onderhoud van de Baseline.

Waarom

Informatie is een van de voornaamste bedrijfsmiddelen van een overheidsorganisatie. Toegankelijke en betrouwbare overheidsinformatie is essentieel voor 'behoorlijk bestuur': voor een overheid die zich verantwoordelijk gedraagt, aanspreekbaar en servicegericht is, die transparant en proactief verantwoording aflegt aan burgers en volksvertegenwoordiging en die met minimale middelen maximale resultaten behaalt.

In 2007 constateert het kabinet in het programma 'Informatie op Orde' - inmiddels het Kennisprogramma Digitale Informatiehuishouding - dat de informatiehuishouding, het geheel van kaders en voorzieningen voor bruikbare en toegankelijke overheidsinformatie, verre van 'op orde' is. Dat is hinderlijk voor de bedrijfsvoering en staat een deugdelijke verantwoording in de weg. Zowel vanuit praktisch oogpunt als vanuit principiële rechtstatelijke overwegingen zijn daarom dringend verbeteringen nodig.

Ook de wereld om ons heen vergt een beter beheer van overheidsinformatie. De overheid wordt een e-overheid/i-overheid; overheidsdiensten worden in toenemende mate online aangeboden en dienen snel en betrouwbaar te worden verleend, zonder dat daarbij de veiligheid van burgers, samenleving en staat wordt aangetast maar ook met waarborging van de privacy. De interactie tussen overheid en samenleving intensiveert. In al die ontwikkelingen is toegankelijke en betrouwbare informatie de sleutel tot succes.

Voor wie

De Baseline geldt voor gemeenten, met inbegrip van hun samenwerkingsverbanden en uitvoerende diensten, en is van cruciaal belang voor de beschikbaarheid, toegankelijkheid en betrouwbaarheid van de informatie die de overheid produceert en toevertrouwd wordt in de werkprocessen die zij uitvoert. De Baseline is een hulpmiddel om 'in control' te raken waar het gaat om het informatiebeheer. Goed informatiebeheer legt een solide basis voor strategisch, innovatief en ethisch handelen door de overheid, voor een effectieve bedrijfsvoering, voor een soepele en efficiënte uitvoering, voor compliance, comptabiliteit, prestatie-, kwaliteits- en risicomanagement en voor een betrouwbaar geheugen van organisatiekennis. De baten van de Baseline komen echter niet alleen ten goede aan de overheid zelf, maar ook aan de burgers, die sneller en beter bediend worden met toegankelijke en betrouwbare overheidsinformatie.

De Baseline bestaat uit een managementsamenvatting, de verschillende inhoudelijke delen en bijlagen. De verschillende inhoudelijke delen hebben ieder een eigen doelgroep:

- **Deel 1: De Basis;** beschrijft een algemeen normenkader (strategisch) voor de kwaliteit van de gemeentelijke informatiehuishouding en is bedoeld voor bestuur en algemeen management bij gemeenten;
- **Deel 2a: Het Denkkader;** biedt een denkkader (tactisch) waarin vakspecifieke theorieën, standaarden en normen aan elkaar worden geknoopt en is bedoeld voor afdelingshoofden en coördinatoren binnen het werkveld van de informatiehuishouding;
- **Deel 2b: Documentaire informatievoorziening en (digitaal) zaakgericht werken;** verbindt de documentaire informatievoorziening, inclusief archivering, met zaakgericht werken en beschrijft dit vanuit de praktijk en de Archiefwet 1995. Dit deel is eveneens bedoeld afdelingshoofden en coördinatoren binnen het werkveld;
- **Deel 3: De Praktijk;** bevat praktisch instrumentarium en gemeentelijke praktijkvoorbeelden (operationeel) en is bedoeld voor medewerkers binnen het werkveld van de informatiehuishouding.

Uitgangspunten

Eén van de pijlers van de Baseline is risicomanagement. 'Weet wat je moet weten' is het adagium. Toegankelijkheid en betrouwbaarheid van informatie is alleen van belang als de informatie ook werkelijk waarde heeft. De waarde van informatie wordt in sterke mate bepaald door potentiële maatschappelijke, politieke en bedrijfsvoeringsrisico's van de bedrijfsprocessen en door de inhoud van de informatieobjecten. Zijn de risico's klein en is de inhoudelijke waarde gering, dan kan volstaan worden met minimale maatregelen om een minimumniveau van toegankelijkheid en betrouwbaarheid te garanderen. De Baseline is in die zin echt een baseline: een basisset van eisen en maatregelen voor informatiebeheer.

De andere pijler van de Baseline is de kwaliteitscirkel van Deming¹. De Baseline is bij oplevering 'auditable'. Daardoor is gericht onderzoek mogelijk naar verbeterpunten in de informatiehuishouding.

Normen

Zeven basale normen vormen het hart van de Baseline. Ze vloeien rechtstreeks voort uit bestaande wetgeving en sluiten nauw aan bij de NEN-ISO 15489 die de standaardprincipes van recordmanagement definieert. Daarnaast bevat de Baseline vooral praktische maatregelen en tools die de overheidsmanager in staat stellen om aan de normen te voldoen.

1. **Bestuur en beleid;** de verantwoordelijkheden die het management namens het college van burgemeester en wethouders draagt voor de duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid van informatie zijn belegd en beschreven.
2. **Organisatie;** de inrichting van organisatie, processen, personeel en hulpmiddelen is kwantitatief en kwalitatief toereikend voor de borging van duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid van informatie.
3. **Standaarden;** voor verschillende aspecten van het informatiebeheer zijn binnen de gemeente of het bestuursorgaan standaarden gedefinieerd en in gebruik.
4. **Ordening en metadata;** er is een - geprioriteerde - classificatie gemaakt van producten, processen, informatie en verantwoordelijkheden, waarbij rekening is gehouden met wet- en regelgeving.
5. **Duurzaamheid, toegankelijkheid en authenticiteit;** een - al of niet geautomatiseerd - systeem waarmee overheidsinformatie wordt beheerd, ondersteunt aantoonbaar de eisen van duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid, op het niveau van het geldende beheerregime.
6. **Kwaliteitszorg;** bij het creëren en gebruiken van overheidsinformatie worden de kwaliteitseisen voor duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid in acht genomen.
7. **Digitale vervanging, verwijdering, overdracht en vernietiging;** de duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid van overheidsinformatie is tot het moment van verwijdering gewaarborgd, en de verwijdering verloopt conform vastgelegde procedures.

Implementatie

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de informatiehuishouding van de gemeente en de daarbij behorende uitvoeringsorganisaties. Daarmee is het college ook algemeen eindverantwoordelijk voor de implementatie van de Baseline. Binnen de gemeente zijn de gemeentesecretaris en de gemeentearchivaris de eersaangewezen functionarissen om de implementatie op te pakken in samenwerking met de hoofden van de afdeling Documentaire Informatievoorziening en van de afdeling Informatie en Automatisering. Eventueel kunnen uitvoerende verantwoordelijkheden conform de Archiefwet 1995 aan specifieke aandachtsfunctionarissen worden gemandateerd.

¹ Deming circle of Plan-do-check-act (PDCA) is een 4-stappen plan om tot kwaliteitsverbetering te komen. Deze methode wordt ook wel de Deming circle genoemd naar de grondlegger van het kwaliteitsdenken: William Edwards Deming.

**KWALITEITS
INSTITUUT
NEDERLANDSE
GEMEENTEN**

Bezoekadres: Postadres: info@kinggemeenten.nl
Nassaulaan 12 Postbus 30435 T: 070 373 8017
2514 JS Den Haag 2500 GK Den Haag F: 070 363 5682